

Bilag A

Temaerne i udredningsmetoden

1.1	Temaerne i udredningen	3
1.1.1	Baggrund for valg af temaerne	3
1.1.2	Fysisk funktionsnedsættelse	5
1.1.3	Psykisk funktionsnedsættelse	7
1.1.4	Socialt problem	8
1.1.5	Praktiske opgaver i hjemmet	9
1.1.6	Egenomsorg	10
1.1.7	Kommunikation	11
1.1.8	Mobilitet	12
1.1.9	Samfundsliv	13
1.1.10	Socialt liv	15
1.1.11	Sundhed	16
1.1.12	Omgivelser	17
1.2	Temaernes sammenhæng til ICF	19
1.2.1	Overordnet forskel på ICF og voksenudredningsmetoden 19	
1.2.2	Kobling af begreber til koder	20
1.2.3	Fleksibel udredningsmodel	20

1.1 Temaerne i udredningen

Dette bilag indeholder en uddybende præsentation af temaerne i voksenudredningsmetoden. Indledningsvis beskrives baggrunden for valget af de 11 temaer i Voksenudredningsmetoden, og dernæst præsenteres de 11 overordnede temaer særskilt. For hvert tema beskrives definition, formålet med det enkelte tema, undertemaer samt reference til ICF.¹ Dernæst vises en oversigt over, hvordan de 11 temaer indgår i eksisterende udredningsmetoder. Afslutningsvis beskrives den overordnede sammenhæng og forskel mellem voksenudredningsmetoden og ICF.

1.1.1 Baggrund for valg af temaerne

Valget af de 11 temaer i udredningen har bl.a. taget udgangspunkt i en omfattende kortlægning af nationale og internationale udredningsmetoder. I kortlægningen blev der foretaget en systematisk gennemgang af generelle og målgruppespecifikke udredningsmetoder inden for handicap- og udsatte voksneområdet. Dermed blev der bl.a. skabt viden om området og inspiration til at sikre, at de 11 temaer understøtter en fyldestgørende udredning af målgruppens behov.

Kortlægningen viste endvidere, at der på tværs af de nuværende metoder² på området er en række gennemgående temaer, herunder: *Daglig livsførelse, egenomsorg, bevægelse og færden, socialt liv, samfundsliv, omgivelser, sundhed og kommunikation*. Disse overordnede temaer indgår således i udredningen i stort set alle metoder uanset, hvilke målgrupper metoderne har fokus på. Temaerne er relevante for alle borgeres muligheder for at kunne leve/udfolde et godt liv.

Samtidig har kortlægningen vist, at flere af de eksisterende metoder mangler dimensioner, som er væsentlige, ikke mindst for udsatte voksne. Det drejer sig fx om mentale funktioner og sociale problemer. For at sikre, at disse dimensioner indgår i udredningsmetoden, er der hentet inspiration fra de forholdsvis få metoder, som er målrettet udsatteområdet – fx The Outcome Star, Pædagogisk analysesystem (Pas) og Camberwell Assessment of Need (CAN).³

¹ ICF – ”International klassifikation af funktionsevne, funktionsevnenedsættelse og helbredstilstand” – er vedtaget af WHO’s generalforsamling World Health Assembly. Hensigten er at imødekomme det stigende behov for en fælles og en ensartet klassifikation af borgere med funktionsevnenedsættelse – på tværs af fag og sektorer.

² Eksempelvis funktionsevne metoden og Fælles Sprog II.

³ The Outcome Star er en engelsk udredningsmetode udviklet til leverandørniveau med fokus på hjemløse borgers problemer og ressourcer. Pædagogisk analysesystem er en dansk metode udviklet til kvalitativ pædagogisk afdækning af børn med indlæringsvanskeligheder – metoden er udviklet af Steen Hilling med udgangspunkt i Howard Gardners multiple intelligenser. Camberwell Assessment of Need er en engelsk

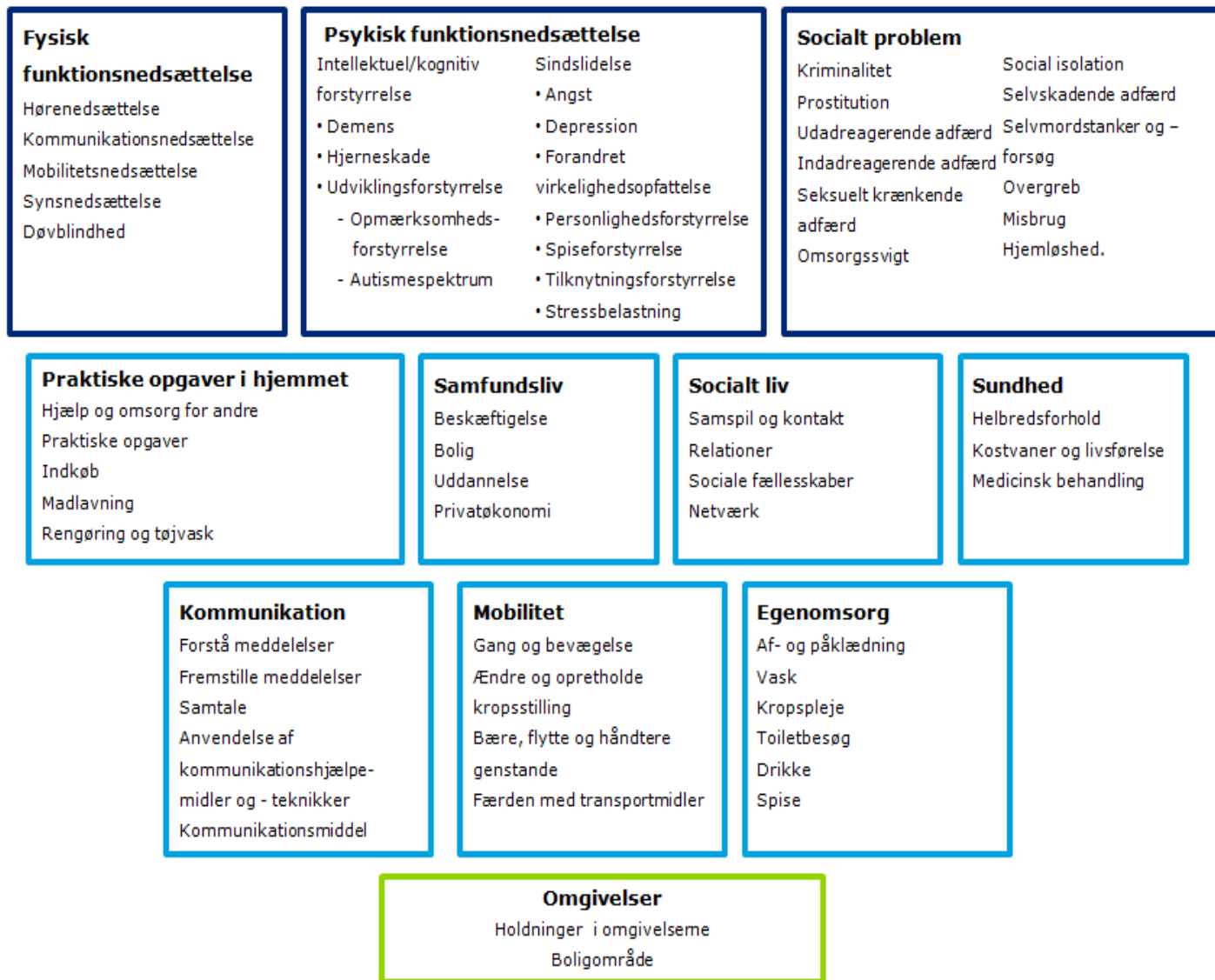
Det gælder for stort set alle eksisterende metoder, at der kun i mindre grad er egentlig forskningsbaseret bevis for metodernes effekt. Der findes således ikke dokumentation for metodernes effekt i forhold til fx måling af effekt på tværs af borgere. Metoderne er dog afprøvet og valideret i praksis, og der er foretaget evalueringer af en række af dem. Afprøvning og test af metoderne har typisk haft karakter af en praksisevaluering af, hvordan metoden virker i forhold til konkrete behov hos borgeren, og hvordan metoden tilgodeser konkrete krav i lovgivningen. Det betyder, at der foreligger systematiseret viden om metodernes tilsyneladende effekt inden for en række specifikke områder, men ikke egentlig evidens.

Temaerne i voksenudredningsmetoden er udvalgt og udviklet i tæt dialog med både sagsbehandlere og en række faglige eksperter på området. Temaerne er endvidere afprøvet i praksis af sagsbehandlere på handicap- og udsatte voksneområdet, hvor konklusionen har været, at temaerne er dækkende for de mange forskellige typer af målgrupper på området.

I den nærmere definition af temaerne er der i videst muligt omfang genbrugt definitioner fra ICF og den generiske målgruppeklassifikation for det sociale område. I de tilfælde, hvor det ikke har været muligt at genbruge fuldt ud eller med tilpasninger, er definitionerne foretaget af Servicestyrelsens begrebskonsulenter, der har sikret konsistens og entydighed i de valgte begreber samt en semantisk reference til ICF. For hvert af de 11 temaer angives, hvorvidt der indgår en reference til ICF klassifikationen. Figuren nedenfor viser en oversigt over de 11 temaer og tilhørende undertemaer.

---

metode udviklet med henblik på at udrede sociale og helbredsrelaterede behov for borgere med psykiske problemstillinger.

© 2011 Deloitte

Nedenfor præsenteres de 11 overordnede temaer særskilt. Herunder beskrives for hvert tema definition, formålet med det enkelte tema, undertemaer og reference til ICF. Først beskrives temaerne ”fysisk funktionsnedsættelse”, ”psykisk funktionsnedsættelse” og ”socialt problem”. Dernæst beskrives de syv temaer, som vedrører forskellige aspekter i borgerens liv. Afslutningsvis beskrives temaet ”omgivelser”.

- Fysisk funktionsnedsættelse
- Psykisk funktionsnedsættelse
- Socialt problem

1.1.2 Fysisk funktionsnedsættelse

Definition

Funktionsnedsættelse i kroppens anatomi eller i kroppens funktioner, eksklusiv de mentale funktioner.

Formål

Under dette tema dokumenteres faktuelle forhold vedrørende borgerens

fysiske funktionsnedsættelse.

Beskrivelse

Fysisk funktionsnedsættelse svarer til Servicelovens 'nedsat fysisk funktionsevne' og udgør sammen med nedsat psykisk funktionsevne og socialt problem de tre overordnede målgrupper, som kan modtage ydelser efter Serviceloven (jf. § 12 i Vejledning om formål og andre generelle bestemmelser i Serviceloven). Under temaet kan eksempelvis afdækkes forhold vedrørende borgerens syns- eller hørenedsættelser eller graden af smertepåvirkning, som nogle borgere kan opleve i forbindelse med kroniske lidelser, sygdom, operation eller lign. Sagsbehandleren kan endvidere dokumentere, hvis borgeren har en mobilitetsnedsættelse, som har betydning for borgerens samlede livssituation. Det kan eksempelvis være relevant for den samlede udredning at angive graden af borgerens fysiske funktionsnedsættelse. Herudover kan det være relevant at dokumentere/registrere, hvis borgeren har fået stillet specifikke diagnoser fra fx praktiserende læge, speciallæge eller hospital, som har betydning for den samlede udredning af borgerens situation, fx hvis borgeren har gigt, sclerose eller lignende. Det skal dog understreges, at diagnoser kun skal dokumenteres, hvis der er foretaget en lægelig udredning.

Undertemaer

Udredning af borgerens fysiske funktionsnedsættelse omfatter blandt andet:

- Hørenedsættelse
- Kommunikationsnedsættelse
- Mobilitetsnedsættelse
- Synsnedsættelse.
- Døvblindhed

Sammenhæng til ICF

Dette tema følger ikke ICF klassifikationen, men stammer fra den målgruppeklassifikation, som indgår i Servicestyrelsens godkendte sociale begreber (www.socialebegreber.dk).

Eksempel på udredning af temaet (oplysninger fra borgeren)

Mark oplyser, at han har nedsat hørelse og 60 % nedsat syn på venstre øje. Mark bruger høreapparat og fortæller, at han ikke har problemer med at høre i hverdagen. Han har kroniske mavesmerter og smerter ved venstre fod. Han fortæller, at han har været ved smerteklinikken, men at der ikke kan gøres yderligere ved medicinsk behandling..

Fysisk
funktionsnedsættelsePsykisk
funktionsnedsættelse

Socialt problem

1.1.3 Psykisk funktionsnedsættelse

Definition

Funktionsnedsættelse i de mentale funktioner.

Formål

Under dette tema dokumenteres faktuelle forhold omkring borgerens mentale/psykiske funktionsnedsættelse.

Beskrivelse

Psykisk funktionsnedsættelse svarer til Servicelovens 'nedsat psykisk funktionsevne' og udgør sammen med nedsat fysisk funktionsevne og socialt problem de tre overordnede målgrupper, som kan modtage ydelser efter Serviceloven (jf. § 12 i Vejledning om formål og andre generelle bestemmelser i Serviceloven). Sagsbehandleren kan dokumentere, hvis borgeren har en diagnosticeret sindslidelse eksempelvis depression, angst, personlighedsforstyrrelse mv. Temaet handler endvidere om at dokumentere forhold vedrørende borgerens overordnede kognitive funktion. Det kan eksempelvis være tale om en borger med særlige udviklingsforstyrrelser eller med stærkt nedsatte kognitive funktioner som følge af en erhvervet hjerneskade efter et trafikuheld. Under temaet kan det endvidere være relevant at vurdere, om der er behov for yderligere udredning af borgerens mentale funktion.

Undertemaer

Psykisk funktionsnedsættelse kan blandt andet omfatte:

- Intellektuel/kognitiv forstyrrelse
  - Demens
  - Hjerneskade
  - Udviklingsforstyrrelse
    - Opmærksomhedsforstyrrelse
    - Autismespektrum
- Sindslidelse
  - Angst
  - Depression
  - Forandret virkelighedsopfattelse
  - Personlighedsforstyrrelse
  - Spiseforstyrrelse
  - Tilknytningsforstyrrelse
  - Stressbelastning

Sammenhæng til ICF

Dette tema følger ikke ICF klassifikationen, men stammer fra den målgruppeklassifikation, som indgår i Servicestyrelsens godkendte sociale begreber (www.socialebegreber.dk).

Eksempel på udredning af temaet (sagsbehandlers bemærkninger)

Janne er udviklingshæmmet har et nedsat kognitivt niveau. Hun er meget præget af at have boet hjemme til hun var 50 år, og har nogle faste rutiner, som det er vigtigt for hende at holde fast i.

Fysisk
funktionsnedsættelsePsykisk
funktionsnedsættelse

Socialt problem

1.1.4 Socialt problem**Definition**

Forhold, som er kendetegnet ved, at en person er, eller er i fare for at blive marginaliseret.

Formål

Under dette tema dokumenteres faktuelle forhold omkring borgerens sociale problemer.

Beskrivelse

Borgere med sociale problemer har ofte flere og komplekse problemstillinger, som kan medføre negative konsekvenser i forhold mange aspekter i borgerens liv. Under temaet kan det fx være relevant at dokumentere forhold omkring kriminalitet, prostitution og hjemløshed, hvor sagsbehandleren eksempelvis kan beskrive, om borgeren befinder sig i en udsat situation. Derudover kan der være borgere, som har senfølger fra seksuelle overgreb eller personer med selvskadende adfærd og selvmordstanker, hvor der kan være behov for samarbejde med socialpsykiatrien m.v.

Under dette tema dokumenteres også forhold vedrørende borgere med misbrug af eksempelvis alkohol, medicin eller euforiserende stoffer. Et misbrug er her defineret ved, at borgeren indtager et givet rusmiddel i et sådant omfang, at vedkommendes afhængighed fører til mærkbare psykiske forstyrrelser, nedsat fysisk sundhed, ødelagte menneskelige relationer og/eller manglende evne til at fungere socialt og økonomisk.

Undertemaer

Sociale problemer omfatter blandt andet:

- Kriminalitet
- Prostitution

- Udadreagerende adfærd
- Indadreagerende adfærd
- Seksuelt krænkende adfærd
- Omsorgssvigt
- Social isolation
- Selvskadende adfærd
- Selvmordstanker og – forsøg
- Overgreb
- Misbrug
- Hjemløshed.

Sammenhæng til ICF

Dette tema følger ikke ICF klassifikationen, men stammer fra den målgruppeklassifikation, som indgår i Servicestyrelsens godkendte sociale begreber (www.socialebegreber.dk).

Eksempel på udredning af temaet (sagsbehandlers bemærkninger)

Allan har fået en dom i 2009 med tilsyn fra kriminalforsorgen og mulighed for anbringelse på en institution. Dommen skal revurderes i 2013. Allan får antabus behandling, men jeg vurderer at han har svært ved at fastholde behandlingen.

Allan har tidligere været uden bolig i lange perioder, og jeg vurderer at han er i risiko for at ende i hjemløshed igen.

1.1.5 Praktiske opgaver i hjemmet

Definition

Aktivitet, der vedrører huslige og andre dagligdags handlinger og opgaver i relation til husførelse

Formål

Formålet med temaet er at udrede borgerens ressourcer og udfordringer i forbindelse med at klare praktiske opgaver i hverdagen.

Beskrivelse

Praktiske opgaver i hjemmet er et centralt tema i udredningen af borgerens livssituation, og det er således også et gennemgående fokusområde i en række eksisterende udredningsmetoder på tværs af målgrupperne på handicap- og udsatte voksneområdet. For borgere med en fysisk, psykisk eller social funktionsnedsættelse kan der være udfordringer i forhold til fx at gøre rent i hjemmet eller sørge for

indkøb. Under temaet er det dog også relevant at tage udgangspunkt i borgerens ressourcer i forbindelse med at varetage praktiske opgaver i hjemmet, fx indkøb eller madlavning.

Når temaet udredes, kan der også være fokus på, i hvilket omfang borgeren kan drage omsorg for familiemedlemmer og andre nærtstående i hverdagen. Borgeren kan eksempelvis have svært ved at varetage den praktiske del af forælderrollen – altså varetage de praktiske opgaver i relation til at hente og bringe barnet fra dagtilbud, smøre madpakker og lave aftensmad, hjælpe med lektier osv. Det handler således ikke her om den følelsesmæssige tilknytning i relationen mellem mor og barn – dette behandles under sociale relationer, men alene om de praktiske opgaver, der følger af at have et ansvar for andre mennesker.

Undertemaer

Praktiske opgaver i hjemmet omfatter blandt andet:

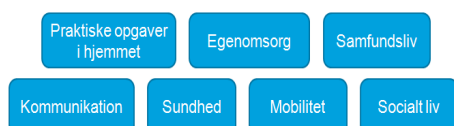
- Hjælp og omsorg for andre (forælderrollen)
- Praktiske opgaver
- Indkøb
- Madlavning
- Rengøring og tøjvask.

Sammenhæng til ICF

Temaet følger ICF klassifikationen og svarer til kapitel 6 *husførelse* som ligger under komponenten *aktiviteter og deltagelse*.

Eksempel på udredning af temaet (oplysninger fra borgeren)

Andreas fortæller, at han er glad for at lave mad. Han kan godt lide at deltage i praktiske opgaver derhjemme, men han synes, det er svært at planlægge de forskellige aktiviteter. Andreas har særligt svært ved selv at tage initiativ og planlægge rengøring, tøjvask og indkøb. Han virker ikke særlig interesseret i praktiske opgaver og hans mor fortæller at hun ofte guider Andreas ved fx madlavning og tøjvask.

1.1.6 Egenomsorg

Definition

Aktivitet der vedrører praktiske og hygiejnemæssige opgaver i relation til personen selv.

Formål Formålet med temaet er at udrede borgerens ressourcer og udfordringer i forhold til selv at varetage egenomsorg i hverdagen.

Beskrivelse Områderne inden for egenomsorg er centrale aspekter i udredningen, da det handler om at afdække borgerens mulighed for at opretholde grundlæggende færdigheder i hverdagen. Når borgerens egenomsorg skal udredes, kan det være relevant at afdække, hvorvidt borgeren har behov for støtte til daglige opgaver, som af- og påklædning eller bad. For nogle borgere med en psykisk eller social funktionsnedsættelse, kan det endvidere være svært at strukturere dagligdagen, og der kan være behov for støtte til at planlægge de daglige gøremål i forbindelse med egenomsorg.

For nogle borgere kan egenomsorg handle om nogle helt grundlæggende ting i forhold til personlig fremtræden og hygiejne, som bevirker, at borgeren eksempelvis kan blive marginaliseret på en arbejdsplads mv, eller at borgeren ikke selv kan indtage føde uden hjælp fra andre.

Undertemaer Egenomsorg omfatter blandt andet:

- Af- og påklædning
- Vask
- Krospleje
- Toiletbesøg
- Drikke
- Spise.

Sammenhæng til ICF Temaet følger ICF klassifikationen og svarer til ICF kapitel 5 *omsorg for sig selv*, som ligger under komponenten *aktivitet og deltagelse*.

Eksempel på udredning af temaet (oplysninger fra borgeren)

Karen fortæller, at hun gerne vil klare sig selv og har sine egne rutiner. Karen kan selv gå i bad og tage tøj på, men hun synes, det er svært selv at finde tøjet frem.. Karen fortæller, at hun bedst kan lide, hvis det er Maria fra bostedet, som hjælper hende, hun bliver usikker hvis der sker noget nyt og anderledes.

Praktiske opgaver
i hjemmet

Egenomsorg

Samfundsliv

Kommunikation

Sundhed

Mobilitet

Socialt liv

1.1.7 Kommunikation

Definition

Proces, der består af en overførsel eller udveksling af information. Begrebet rummer almindelige og særlige forhold i kommunikation med sprog, tegn og

symboler, inklusive modtagelse og fremstilling af meddelelser, føre en samtale og anvende kommunikationshjælpemidler og -teknikker.

Formål

Formålet med temaet er, at udrede borgerens ressourcer og udfordringer i forhold til at anvende sine kommunikative evner.

Beskrivelse

Under temaet kan det være relevant at afdække borgerens evner i forbindelse med at føre en samtale og formidle meddelelser. Sagsbehandleren kan endvidere udrede borgerens evne til at anvende forskellige kommunikationsredskaber i dagligdagen. Det kan eksempelvis handle om borgerens kompetencer i forhold til at anvende internet, mail m.m. Andre borgere kan være begrænset i deres verbale sprog, og derfor have svært ved at forstå og indgå hverdagssamtaler. Derudover kan der være borgere med høre- eller synsned sættelser, som har begrænsninger i deres kommunikative evner som eksempelvis at læse og skrive meddelelser.

Undertemaer

Kommunikation omfatter blandt andet:

- Forstå meddelelser
- Fremstille meddelelser
- Samtale
- Anvendelse af kommunikationshjælpemidler og –teknikker
- Kommunikationsmiddel

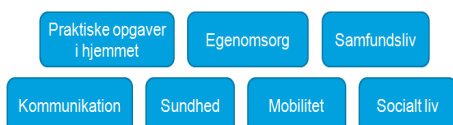
Sammenhæng til ICF

Temaet følger ICF klassifikationen og svarer til ICF kapitel 3 *Kommunikation*, som ligger under komponenten *aktivitet og deltagelse*.

Eksempel på udredning af temaet (sagsbehandlers bemærkninger)

Anders har et sprog, der kan være svært at forstå. Han taler meget hurtigt og usammenhængende. Det kræver meget koncentration og opmærksomhed at forstå, hvad Anders siger, og det er meget vigtigt at fastholde øjenkontakt i samtalen. Det kan derfor være svært for udefrakommene at kommunikere med Anders, da han ofte går i baglås, hvis han ikke bliver forstået med det samme.

Anders forstår alle skriftlige beskeder, der bliver givet til ham. Det er tydeligt, at Anders bliver glad, når han føler sig forstået i samtalen.

1.1.8 Mobilitet

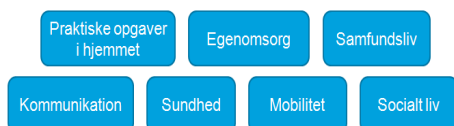
Definition

Aktivitet der vedrører bevægelse og færden.

Formål	Formålet med temaet er at udrede borgerens mulighed for bevægelse og færden i dagligdagen, samt afdække vedkommendes udfordringer og ressourcer i forhold til at fastholde eller forbedre sit funktionsniveau.
Beskrivelse	Borgerens mobilitet er af afgørende betydning for at klare basale hverdagssituationer såsom at komme rundt i sit eget hjem og transportere sig selv til arbejde eller fritidsaktiviteter. Under temaet kan det være relevant at udrede, hvorvidt borgerens funktionsnedsættelser påvirker vedkommendes bevægelsesapparat og derved mulighed for at færdes i sine omgivelser. Her kan eksempelvis være tale om borgere med fysiske funktionsnedsættelser, som betyder, at de har svært ved at bevæge sig uden brug af fx kørestol eller ledsagelse. Endvidere kan der fx være borgere, som på grund af social angst ikke har mulighed for at færdes med (offentlige) transportmidler, og derfor er begrænset i forhold til at deltage i sociale fællesskaber/arrangementer.
Undertemaer	Mobilitet kan blandt andet omfatte: <ul style="list-style-type: none"> • Gang og bevægelse • Ændre og opretholde kropstilling • Bære, flytte og håndtere genstande • Færden med transportmidler.
Sammenhæng til ICF	Temaet følger ICF klassifikationen og svarer til kapitel 4, <i>bevægelse og færden</i> , som ligger under komponenten <i>aktivitet og deltagelse</i> .

Eksempel på udredning af temaet (sagsbehandlers bemærkninger)

Thomas kan selv færdes rundt i Ålborg i sin kørestol. Thomas er i perioder afhængig af sin kørestol, når han pga. sin sygdom ikke selv kan gå. I disse perioder færdes Thomas kun i sit nærmiljø. Han har ikke selv nogen forståelse for, at sygdommen kan vende tilbage og medføre immobilitet, hvis han ikke følger den forelagte medicinske behandling.

Definition

Forhold, der vedrører bolig samt de opgaver og handlinger, som er nødvendige for at deltage i undervisning og beskæftigelse og for at gennemføre økonomiske transaktioner

1.1.9 Samfundsliv

Formål	Formålet med temaet er at udrede borgens ressourcer og udfordringer i forhold til at gennemføre en uddannelse, passe et job, evne til mestre sin boligsituation eller styre sin økonomi.
Beskrivelse	<p>Forhold omkring borgerens uddannelse, beskæftigelse, bolig og økonomi er typisk afgørende faktorer for borgerens situation, fordi de kan udgøre barrierer for deltagelse i samfundet. For nogle borgere med kort eller lang tids beskæftigelsesfravær, kan det være relevant at afdække deres muligheder for at indtræde på arbejdsmarkedet. I den forbindelse kan det være relevant at afdække, om der er nogle ressourcer i borgerens netværk, der kan støtte borgeren i fremtidig beskæftigelse.</p> <p>Under temaet er det ligeledes relevant at belyse borgerens økonomiske situation, hvor det kan være relevant at afklare, hvorvidt vedkommende har belastede økonomiske forhold.</p> <p>Temaet handler derudover om at afdække, om borgere har særlige udfordringer i forbindelse med at deltage i uddannelses- eller træningsaktiviteter. Der kan eksempelvis være borgere, som har problemer med at gennemføre en uddannelse på grund af synsnedsættelse, koncentrationsbesvær eller andre funktionsnedsættelser.</p> <p>Endelig handler temaet om at udrede borgerens boligsituation. Det kan dels være relevant at afdække borgerens evne til at mestre sin egen boligsituation, fx evnen til at anskaffe eller fastholde en bolig, hvilket kan være afgørende for mange udsatte borgere. Derudover kan det være relevant at udrede boligens egnethed i forhold til borgere med fysisk funktionsnedsættelse. Borgerens bolig kan således være mere eller mindre egnet i forhold til eksempelvis at afhjælpe en mobilitetsnedsættelse.</p>
Undertemaer	<p>Samfundsliv omfatter blandt andet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beskæftigelse • Bolig • Uddannelse • Privatøkonomi.
Sammenhæng til ICF	Temaet følger ICF klassifikationen og svarer til kapitel 8, <i>vigtige livsområder</i> , som ligger under aktivitet og deltagelse. Undertemaet 'bolig' ligger under 'omgivelser' i ICF.

Eksempel på udredning af temaet (oplysninger fra borgeren)

Jette fortæller, at hun ikke har styr på sin økonomi, og hun har en stor gæld pga. udgifter i forbindelse med sit sygdomsforløb. Hun har haft mange udgifter i forbindelse med flytning og fortæller, at hun gerne vil have hjælp til at få lagt et budget, så hun er sikker på at have penge i slutningen af måneden.

1.1.10 Socialt liv

Definition

Område, der vedrører relationer til andre mennesker. Relationer til andre dækker både over evnen til at indgå og bevare relationer til andre mennesker, såvel som deltagelsen i organiseret socialt liv uden for familien, i lokalsamfundet i det sociale liv og som medborger.

Formål

Formålet med temaet er at udrede borgerens ressourcer og udfordringer i forbindelse med at indgå i forskellige sociale relationer, skabe netværk og deltage i formelle og uformelle fritidsaktiviteter. Endvidere er formålet at afdække borgerens mulighed for at hente støtte gennem sit sociale netværk.

Beskrivelse

Under temaet kan det være relevant at udrede, om borgerens funktionsnedsættelser er begrænsende for, at borgeren kan have eller opbygge et socialt liv. Det kan også dreje sig om, at borgeren har sociale problemer, som begrænser borgeren i selv at skabe netværk. Det kan endvidere være relevant at afklare, om der er aktuelle begivenheder i borgeren sociale netværk, som har betydning for borgerens situation.

Undertemaer

Socialt liv omfatter blandt andet:

- Samspil og kontakt
- Relationer
- Sociale fællesskaber
- Netværk.

Sammenhæng til ICF

For undertemaerne 'Samspil og kontakt' og 'Relationer' er referencen til ICF *interpersonelt samspil og kontakt*, som ligger under komponenten aktivitet og deltagelse. For undertemaet 'Sociale fællesskaber' er referencen til ICF Samfundsliv, socialt liv og medborgerskab, under komponenten aktivitets og deltagelse.

Undertemaet 'netværk' har følgende kilde: ICF, Omgivelsesfaktorer, Støtte og kontakt.

Eksempel på udredning af temaet (oplysninger fra borgeren)

Katrine fortæller, at hun har et tæt forhold til sin familie, og at hendes søster besøger hende en gang om ugen. Katrine er vokset op med dyr og er glad for naturen. Hun bruger meget tid i stalden ved Enghaven, men hun deltager ikke i de andre sociale ting i klubben.

Katrine synes, det er svært at tale med nye mennesker, fordi hun ikke føler sig tryk ved personer, hun ikke kender. Katrine er derfor lidt ensom i hverdagen.

1.1.11 Sundhed

Definition

Tilstand af fuldstændig fysisk, psykisk og social trivsel.

Formål

Formålet med temaet er at udrede om borgerens helbredsmæssige forhold er en barriere eller ressource for vedkommendes livsførelse, og hvorvidt der er behov for støtte til at skabe eller fastholde et godt helbred.

Beskrivelse

For nogle borgere kan deres fysiske eller psykiske funktionsnedsættelser have negative konsekvenser for deres generelle helbredsforhold. Der kan eksempelvis være behov for at afdække, hvorvidt borgere i medicinsk behandling, fx diabetespatienter eller borgere i antidepressiv behandling, påvirkes i deres daglige livsførelse. Derudover kan der være borgere, som lider af spiseforstyrrelser eller OCD i en sådan grad, at det har alvorlige konsekvenser for deres kostvaner og livsførelse. Endvidere kan udsatte borgere være i risikogruppen i forhold til at opretholde gode kostvaner og helbredsforhold.

Derudover kan det være relevant at udrede andre livsstilsbetingede forhold, som motion, søvn m.v.

Undertemaer

Sundhed omfatter blandt andet:

- Helbredsforhold
- Kostvaner og livsførelse
- Medicinsk behandling.

Sammenhæng til ICF

Temaet er et supplement til ICF. Selve definitionen stammer fra WHO's

forfatning, hvor det understreges, at sundhed er noget mere end bare fraværet af sygdom.

Eksempel på udredning af temaet (oplysninger fra borgeren)

Gitte fortæller, at den medicinske behandling har hjulpet hende, og at hun i dag er mere positiv. Gitte synes, hun har taget meget på i vægt, siden hun begyndte den medicinske behandling, og hendes kondition er blevet meget dårlig. Hun vil gerne i gang med fitness eller svømning og have hjælp til kostplanlægning. Gitte fortæller, at hun har en nær veninde, som gerne vil gå til fitness sammen med hende.

Omgivelser

1.1.12 Omgivelser

Definition

Kontekstuel faktor, der omfatter alle aspekter af den omgivende verden, som danner rammen for en persons tilværelse, og som har indflydelse på personens funktionsevne. Til de omgivelsesmæssige faktorer hører eksempelvis: den fysiske omverden og dens egenskaber, de menneskeskabte fysiske omgivelser, andre mennesker i forskellige sammenhænge og roller, holdninger og værdier, sociale systemer, politiske forhold samt regler og love.

Formål

Formålet med temaet er at udrede, hvorvidt der er faktorer i borgerens omgivelser, som påvirker borgerens mulighed for at deltage aktivt i samfundet. Det er således her, at udefrakommende faktorer afdækkes, såsom sociale normer i borgerens omgivelser og de fysiske rammer som borgeren som borgeren lever i.

Beskrivelse

Måden hvorpå borgerens omgivelser responderer på borgerens fysiske, psykiske eller sociale funktionsnedsættelse, kan have stor betydning for, hvordan en eventuel funktionsnedsættelse reelt påvirker borgerens liv. Der kan eksempelvis være tale om borgere med fysiske handicaps, som bor i et udkantsområde, og derfor er begrænsede i forhold til at deltage i fritidsaktiviteter eller adgang til offentlig transport. Derudover kan det i sager med misbrugsproblemer, være centralt at afdække om boligområdet er med til at fastholde borgeren i misbrug.

Ligeledes kan der være borgere, som på grund af omgivelsernes beskyttende karakter, kan have svært ved at udfolde og udvikle deres egne evner/kompetencer. Det kan eksempelvis være borgerens pårørende eller plejepersonale, som har bestemte holdninger til personens handicap, og dermed fastholder borgeren i en passiv position. Endvidere kan der være borgere med fysiske funktionsnedsættelser eller borgere med tidligere misbrugsproblemer, som på grund af fordomme

til deres situation/handicap kan have svært ved at få et arbejde.

Udover de nævnte eksempler er det vigtigt at understrege, at omgivelsesfaktorerne kan spille ind på alle temaer i udredningen.

Undertemaer

Temaet bolig omfatter blandt andet:

- Holdninger i omgivelserne
- Boligområde

Sammenhæng til ICF

Temaet følger ICF klassifikationen og svarer til komponenten *omgivelsesfaktorer*. Undertemaet boligområde har ikke en ækvivalent i ICF og er defineret til Voksenudredningsmetoden.

Eksempel på udredning af temaet (oplysninger fra borgeren)

Hans fortæller, at han er glad for sin bolig i Humlegården. Hans fortæller, at han er klar over, at området er hårdt og belastet. Han tager derfor sine forholdsregler. Hans fortæller, at han undgår at komme i nærheden af de bander, som er i området, og at han er stoppet med at komme på klubben, da han var ved at ryge tilbage i sit misbrug.

Hans fortæller at hans nære familie støtter ham meget i at holde sig ude af misbrugsmiljøet.

1.1.13 Personlige faktorer

Definition

Kontekstuel faktor, der består af træk hos den enkelte person, som ikke er en del af helbred eller helbredsrelaterede tilstande, og som har indflydelse på personens funktionsevne. Til de personlige faktorer hører eksempelvis vaner, opdragelse, mestringsevne, social og kulturel baggrund, erfaringer, holdninger mv.

Beskrivelse

Uanset det pågældende tema skal sagsbehandleren som led i udredningen have fokus på at afdække i hvilket omfang borgerens personlige faktorer har indflydelse på den pågældendes funktionsevne. Personlige faktorer handler blandt andet om borgerens mestringsevne, sociale og kulturelle baggrund samt borgerens egne erfaringer. Det kan også handle om vaner, opdragelse eller holdninger, som har indflydelse på borgerens situation under det behandlede tema.

Personlige faktorer har således betydning for, hvordan den enkelte borger håndterer sin funktionsevnenedsættelse og spiller ind på alle temaer i udredningen. Der kan eksempelvis være borgere, som er meget opgivende omkring deres situation og har svært ved at acceptere et fysisk handicap på grund af den pågældendes kulturelle eller sociale

baggrund. I andre tilfælde kan en borgers livserfaring og evne til at se på muligheder frem for begrænsninger, være en væsentlig årsag til, at en given funktionsnedsættelse fremstår mindre indgribende i borgerens dagligdag.

1.2 Temaernes sammenhæng til ICF

ICF-klassifikationen er resultatet af et stort antal eksperter arbejde med at revidere den i 1980 udgivne International Classification of Impairments, Disabilities and Handicaps. Klassifikationen klassificerer ikke personer med funktionsevnenedsættelse, men en lang række områder, hvor funktionsevnenedsættelser kan vise sig. Derfor kan den anvendes på alle personer og ikke blot til beskrivelse af stationære funktionsevnenedsættelser, men af enhver form for funktionsevnenedsættelse.

Voksenudredningsmetoden har valgt at knytte an til ICF-klassifikationen, fordi den systematiserer områder, der er af betydning for en persons funktionsevne på en måde, der giver sagsbehandleren et godt overblik. Metoden har derfor i videst muligt omfang lagt sig op ad ICF's gruppering i områder samt genbrug på term- og definitionsniveau i betydeligt omfang. Desuden er der i ICF fokus på, at en persons funktionsevne og funktionsevnenedsættelse opstår i et samspil mellem personen og omgivelserne og i forhold til aktivitet og deltagelse. Dette holistiske perspektiv indgår ligeledes i voksenudredningsmetoden.

1.2.1 Overordnet forskel på ICF og voksenudredningsmetoden

Formålet med udviklingen af voksenudredningsmetoden er at tilvejebringe et sæt af temaer, der kan være væsentlige at berøre i forbindelse med udredningen af en handicappet eller udsat voksen. Der er i modsætning til ICF ikke tale om en udtømmende klassificering, men om en udvælgelse af temaer, der kan være relevante at komme omkring for denne målgruppe. Udredningen er skalerbar, så det er op til sagsbehandlerens faglige skøn i relation til borgerens situation, hvad der er relevant og væsentligt at belyse for den enkelte borger.

For at skabe genkendelighed er det valgt at lægge sig op ad en kendt terminologi (ICF). Referencen til ICF er skabt på tre niveauer:

- struktur: hvordan er begreberne grupperet
- term: hvilke betegnelser er valgt
- definition: hvordan er begreberne defineret

Der er alene tale om en reference til ICF, da der samtidig er taget en række praksishensyn, der har vejet tungere end det at bevare relationen til

ICF. Udredningen har således til formål at komme rundt om det væsentlige i en borgers situation og give plads til dokumentation af relevante oplysninger. Udredningen giver herefter grundlag for sagsbehandlerens samlede faglige vurdering.

1.2.2 Kobling af begreber til koder

Der indgår ikke koder i voksenudredningsmetoden, ligesom de ikke fremgår af vejledningen til metoden. I Servicestyrelsens begrebsdatabase fremgår det, hvilke kilder der er til hvert enkelt begreb. Her er koderne opremset for at gøre det muligt at genfinde de relevante begreber i ICF. Disse kilder er ikke del af voksenudredningsmetoden og fremgår ikke i definitionen på det enkelte begreb.

Begreberne i voksenudredningsmetoden skal understøtte en sagsbehandling, hvor sagen ikke oplyses mere end formålet tilsiger. Der er således tale om en balancegang mellem faglige krav om at kunne belyse alle relevante aspekter af en persons situation og de forvaltningsretlige krav til kun at oplyse det relevante for at kunne træffe afgørelse i en sag. Der er derfor nøje udvalgt hvor mange og hvilke begreber, der skal indgå i modellen, hvorfor der er tale om en selektion i forhold til ICF – herunder også prioriteringer, der bevirker en niveauplacering i forhold til ICFs niveauer af kategorier.

1.2.3 Fleksibel udredningsmodel

Det er den enkelte sagsbehandlers faglighed og erfaring, der i mødet med borgeren danner grundlag for udredningen. Der har dog fundet en selektion sted i udviklingsprojektet bag voksenudredningsmetoden, hvor praktikere på baggrund af eksisterende metoder og med et stærkt fokus på praksiserfaring har udvalgt de områder, der er relevante for målgruppen. Der er ikke krav om udredning på samtlige temaer, da det ville være i modstrid med kravet om at undgå overoplysning af en sag. Hermed adskiller udredningsmodellen sig fra en funktionsevnevurdering baseret på et coresæt af ICF-klasser.